

TLM_Lausunto_TERVOLA_Pitkämaan tuulivoimaOYK_valmisteluaineisto_26062026

Päätöksentekijä Tornionlaakson museon johtaja Kallio-Seppä Titta
/ museon johtajan sijainen Ylimartimo Teija

Valmistelija arkeologi Puolakka Hanna

TERVOLA, PITKÄMAAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA, VALMISTELUAINEISTO

Tervolan kunta on pyytänyt Tornionlaakson museon lausuntoa Pitkämaan tuulivoimaosayleiskaavan valmisteluaineistosta. Lausuntopyynnön liitteenä museolle on toimitettu kaavaluonnokset vaihtoehtoista VE1 ja VE2 (24.3.2026), kaavaselostus (Tervolan kunta / Sitowise Oy, 15.4.2026) sekä lukuisia liitteitä, sisältäen esimerkiksi arkeologiset invetoinnit sekä luontoselvityksiä. Osayleiskaavan koskee ABO Energy Suomi Oy:n tuulivoimahanketta Tervolan Pitkämaan alueelle. Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo on lausunut tuulivoimaosayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 31.8.2023 sekä hanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta 1.9.2023.

Kaavaluonnos

Osayleiskaava koskee Abo Energy Oy suunnittelemaa tuulivoimala-alueita Tervolan kunnan kaakkoisosaan lähellä Keminmaan ja Simon kuntien rajoja. Kaava-alueen pinta-ala on noin 1157 hehtaaria. Kaavakartassa esitetty kaava-alueen rajausta eroaa hieman YVA-selostuksessa esitetyistä hankealueen rajauksesta, koska kaava-alueen rajauksessa on huomioitu voimaloiden tuottama 40 desibelin melualue.

Hankkeessa suunnitellaan korkeintaan 11 tuulivoimalaa, joiden yksikköteho on 6–10 MW. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 m, napakorkeus enintään 200 m ja lavan pituus enintään 100 m. Sähkönsiirto on suunniteltu toteutettavan Pitkämaan hankealueelta länteen Lehmikummun sähköasemalle tai itään Saunakummun sähköasemalle. Lehmikummun suuntaan tutkitaan sekä maakaapeli- että 110 kV:n ilmajohtovaihtoehtoja ja Saunakummun suuntaan 400 kV:n ilmajohtoa. Hankkeesta tehdään YVA-lain mukainen ympäristövaikutusten arviointi samaan aikaan, kun alueelta laaditaan kaavaa. Osayleiskaavoitus ja ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) toteutetaan erillisinä prosesseina. Kaavassa hyödynnetään YVA-menettelyn tuloksia sekä YVA:n yhteydessä tehtäviä selvityksiä.

Kaavoituksen tavoitteena on mahdollistaa tuulivoimaloiden ja niihin liittyvien huoltoteiden, maakaapeleiden ja sähköaseman rakentaminen laatimalla MRL 77 a §:n mukainen oikeusvaikutteinen yleiskaava, jota voidaan käyttää suoraan tuulivoimalan rakennusluvan myöntämisen perusteena. Tuulivoimahankkeesta on esitetty kaksi kaavaluonnosvaihtoehtoa: VE1 ja VE2 ympäristövaikutusten arvioinnissa arvioitujen vaihtoehtojen mukaisesti. Vaihtoehdot poikkeavat toisistaan lähinnä voimalapaikkojen määrän osalta. Molemmissa

Tornionlaakson museon johtaja

29.06.2026

§ 98/2026

vaihtoehtoissa kaava-alue on osoitettu pääosin *Maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi* (M-1), jolle saa sijoittaa tuulivoimaloita ja niihin liittyviä muita rakenteita. Näiden lisäksi alueelle on osoitettu muun muassa *Luonnonsuojelualue* (SL), *Natura-alue* (nat), *Tuulivoimalan alue* (tv) ja *Energiahuollon alue* (EN). Yleisillä kaavamääräyksillä tarkennetaan kaavamerkintöjen ja -määräysten ohjausvaikutusta.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Osayleiskaavaluonnoksen selostuksessa alueen nykytilan kuvauksessa on tunnistettu pääosa suunnittelualueen lähiympäristöön tai mahdolliseen näköyhteyteen sijoittuvista valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävistä maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön alueista ja kohteista sekä lähialueen paikallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet. Myös vaikutusten arvioinnissa on huomioitu maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti merkittävät alueet ja kohteet sekä mainittu myös yhteisvaikutukset eri hankkeiden kanssa. Selostuksessa on tuotu esiin, että kaavan ja yhteisvaikutusten merkittävimmät vaikutukset rakennettuun kulttuuriympäristöön ja maisemaan kohdistuvat Kemijoen jokilaakson luoteis- ja pohjoisosissa sekä ympäristön avoimille suoalueille aina Martimoaavalle asti. Vaihtoehtojen välillä ei ole todettu olevan eroja. Museo ottaa tarkemmin kantaa vaikutusten arviointiin ja sen riittävyyteen Lupa- ja valvontavirastolle antamassaan lausunnossa Pitkämään tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Kaava-alueella ei sijaitse kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita, eikä kaavalla ole siksi vaikutusta arkeologiseen kulttuuriperintöön. Kaava-alue on inventoitu vuosina 2021 ja 2022, minkä lisäksi sähkönsiirtoreittejä on inventoitu 2023 sekä 2025 (karttatarkastelu), eikä inventoinneissa havaittu yhtään uutta kohdetta. Taulukkoon 1.2. voisi päivittää kohtaan *Arkeologinen inventointi* sekä vuonna 2022 tehdyn inventoinnin, että vuonna 2025 tehdyn karttatarkastelun, vaikka karttatarkastelu koski enimmäkseen kaava-alueen ulkopuolista, sähkönsiirtoon liittyvää vaihtoehtoista linjauksen osaa. Mikäli halutaan mainita vain kaava-alueeseen kohdistuneet inventoinnit, tulee vuosiluvut korjata (2021 ja 2022), samoin kuin henkilötyöpäivien määrä.

Tornionlaakson museolla ei ole muilta osin huomautettavaa Pitkämään tuulivoimaosayleiskaavan valmisteluaineistosta.

Teija Ylimartimo
rakennustutkija, museonjohtajan sijainen

Jakelu

Tervolan kunta
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu -yksikkö
Lupa- ja valvontavirasto